

Peer Learning and Japanese Language Education

Suneerat Neancharoensuk*

Department of Japanese, Faculty of Liberal Arts, Thammasat University

Abstract

This paper aims to provide a basic understanding of “peer learning” which is a learner-centered learning activity recently introduced into Japanese language education in Japan. Firstly a brief introduction of the concept of peer learning and an overview of peer activities used in Reading and Writing Class will be given. Next, the relation between the role of teachers, learners’ beliefs will be explored. Finally, how to apply peer activities in Japanese language classroom in Thailand will be discussed.

Keywords: Peer Learning, Japanese language education, interaction

การเรียนรู้แบบเพื่อนช่วยเพื่อนกับการเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่น

สุณีรัตน์ เนียรเจริญสุข*

ภาควิชาภาษาญี่ปุ่น คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

บทคัดย่อ

บทความนี้มุ่งหวังที่จะอธิบายแนวคิดด้านการเรียนรู้แบบเพื่อนช่วยเพื่อน (Peer Learning) ซึ่งเป็นกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง และมีการนำมาใช้ในการเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่นในปัจจุบัน เริ่มจากอธิบายคำนิยามจากนั้นแนะนำตัวอย่างการใช้ในวิชาการอ่านและการเขียน บทบาทหน้าที่ของผู้สอน ความเชื่อของผู้เรียน และการเรียนรู้แบบเพื่อนช่วยเพื่อนกับการเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่นในประเทศไทย

คำสำคัญ: การเรียนรู้แบบเพื่อนช่วยเพื่อน การเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่น ปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียน

* Corresponding author e-mail : suneerat@tu.ac.th

1. บทนำ

การศึกษาในปัจจุบันมีแนวโน้มที่จะเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางประกอบกับความหลากหลายของผู้เรียน ภาษาญี่ปุ่นในประเทศญี่ปุ่นมีเพิ่มมากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของเชื้อชาติ อายุ ความรู้ความชำนาญ ความสนใจ ฯลฯ ทำให้กวีวิจัยด้านการเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่นเพียรพยายามที่จะหาเทคนิคการสอนและรูปแบบกิจกรรมในชั้นเรียนใหม่ๆ ที่จะทำให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ภาษาญี่ปุ่นได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น เทคนิคการสอนหนึ่งที่กำลังได้รับความนิยม ได้แก่ การเรียนรู้แบบเพื่อนช่วยเพื่อน (peer learning) ประเทศไทยเองก็มีนโยบายการศึกษาที่ให้จัดการเรียนการสอนโดยให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง และส่งเสริมให้ผู้เรียนได้แสดงศักยภาพ ดังที่กำหนดไว้ใน มาตรฐานวิชาชีพครู (คุรุสภา พ.ศ. 2548) มาตรฐานที่ 3 การจัดการเรียนรู้ หลักการข้อที่ 4 “การเรียนรู้ต้องคำนึงว่าเด็กทุกคนย่อมมีความแตกต่างระหว่างบุคคล ต้องเน้นการพัฒนาในทุกด้าน เพื่อที่จะให้เด็กแสดงศักยภาพของตนเองได้อย่างเต็มที่” ดังนั้น จึงจำเป็นที่จะต้องทำความรู้จักกับทฤษฎีการสอนใหม่ๆ เพื่อนำมาพิจารณาว่าเหมาะสมกับการประยุกต์ใช้ในชั้นเรียนของตนหรือไม่ บทความนี้จึงมีวัตถุประสงค์ที่จะนำเสนอเทคนิคการสอน “การเรียนรู้แบบเพื่อนช่วยเพื่อน” เพื่อให้เกิดความเข้าใจถึงความสำคัญของการนำทฤษฎีการสอนนี้มาประยุกต์ใช้ในการสอนภาษาญี่ปุ่น

2. คำนิยาม

การเรียนรู้แบบเพื่อนช่วยเพื่อน หรือ “peer learning” ประกอบด้วยคำว่า “peer” คือ เพื่อน และ “learning” คือ การเรียน รวมความแล้วหมายถึง “การเรียนรู้ร่วมกันกับเพื่อน” โดยต่างฝ่ายต่างให้และรับความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน แนวคิดนี้พัฒนามาจากทฤษฎี Social Constructivism (การสร้างความรู้ผ่านปฏิสัมพันธ์ทางสังคม) ของนักจิตวิทยาชาวรัสเซีย

ชื่อ Vygotsky (1896-1934) เขาอธิบายว่า “พัฒนาการทางความคิดของมนุษย์เกิดขึ้นจากการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นที่อยู่แวดล้อม เด็กสร้างความรู้โดยผ่านการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมกับผู้อื่นพัฒนาการทางความคิดและภาษาเกิดขึ้นได้ก็เพราะได้รับความช่วยเหลือจากผู้ใหญ่และเพื่อนรอบข้าง” Vygotsky เรียกช่องว่างระหว่างระดับความสามารถที่จะพัฒนาตนเองได้โดยไม่ต้องได้รับความช่วยเหลือจากผู้อื่น กับระดับที่ไม่สามารถพัฒนาตนเองได้หากไม่ได้รับความช่วยเหลือจากผู้อื่นว่า “Zone of Proximal Development” หรือ “พื้นที่การพัฒนาที่อยู่ใกล้สุด” ในแนวคิดทางด้านการศึกษา หากสามารถออกแบบสภาพแวดล้อมในการเรียนให้อยู่ในระดับ Zone of Proximal Development ได้จะเหมาะสมที่สุด กล่าวคือ ควรออกแบบสภาพแวดล้อมที่ไม่ได้เป็นการเรียนโดยลำพังเพียงคนเดียว แต่หากได้ทำบางสิ่งบางอย่างร่วมกันกับเพื่อน และได้รับความช่วยเหลือจากเพื่อนจะสามารถทำให้เกิดการเรียนรู้ได้

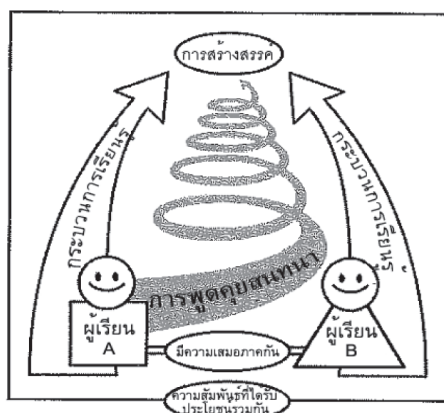
ในด้านการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศ Oxford (1997) นิยามความหมายของการเรียนรู้แบบเพื่อนช่วยเพื่อนว่า เป็นวิธีการเรียนรู้ร่วมกันโดยผู้เรียนที่มีความสามารถสูงจะช่วยเหลือผู้เรียนที่มีความสามารถต่ำกว่า Ohta (2001) ระบุว่าการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างเพื่อนจะส่งเสริมความเข้าใจซึ่งกันและกัน และยังเสริมสร้างความสัมพันธ์ที่จะคอยให้ความช่วยเหลือที่จำเป็นแก่กันด้วย

ในด้านการเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่น Ikeda and Tateoka (2007) มีความคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้แบบเพื่อนช่วยเพื่อนซึ่งนำมาใช้ในการเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่นว่า ควรจะประกอบด้วยปัจจัยสำคัญ 5 ประการ (ภาพที่ 1) ได้แก่ 1. ความเสมอภาค 2. การพูดคุยสนทนา 3. การสร้างสรรค์ 4. กระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน 5. การได้รับประโยชน์ร่วมกัน

เนื่องจากผู้เรียนภาษาญี่ปุ่นที่อยู่ในประเทศญี่ปุ่นมีความหลากหลายทั้งทางด้านภาษาที่หนึ่งและภูมิหลังทางวัฒนธรรม ฯลฯ จึงจำเป็นต้องสร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดีให้เกิดการยอมรับซึ่งกันและกันระหว่างผู้เรียนก่อน จากนั้นจะต้องส่งเสริมให้มีการสนทนาเกี่ยวกับเรื่องที่กำลังเรียนซึ่งถือเป็นกระบวนการที่จะช่วยสร้างความเข้าใจซึ่งกันและกัน ให้เกิดความร่วมมือและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ จนผู้เรียนตกผลึกและกลั่นกรองความรู้ภายในสมองออกมาเป็นคำพูดเพื่อแสดงออกมามากขึ้นอย่างเป็นรูปธรรม ปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนจะทำให้ผู้เรียนปรับเปลี่ยนโครงสร้างความรู้ของตน และมีพัฒนาการทางความ

คิดแบบรวบยอด คิดค้น สร้างสรรค์แนวคิดใหม่ๆ ที่เป็นประโยชน์ร่วมกัน อันจะนำไปสู่การเรียนรู้และการได้รับประโยชน์ร่วมกันในท้ายที่สุด

การเรียนรู้แบบเพื่อนช่วยเพื่อน มีข้อดีหลายประการ ได้แก่ 1) เป็นการเพิ่มทรัพยากรหรือแหล่งข้อมูลความรู้จากเดิมที่มีผู้สอนเพียงคนเดียว 2) ทำให้เกิดความเข้าใจในเนื้อหาที่เรียนได้อย่างลึกซึ้งมากขึ้นจากการพูดคุยสนทนากับเพื่อน 3) เป็นการเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างกัน และก่อให้เกิดแรงจูงใจในการเรียนมากขึ้น นอกจากนี้ การที่ผู้เรียนได้สัมผัสกับกระบวนการคิดทบทวนสำรวจตนเอง จะช่วยเสริมสร้างความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเองให้กับผู้เรียนอีกด้วย

ภาพที่ 1 การเรียนรู้แบบเพื่อนช่วยเพื่อน (Ikeda and Tateoka 2007: 7) แปลโดยผู้เขียน

3. การใช้หลักการเรียนรู้แบบเพื่อนช่วย เพื่อนในชั้นเรียนภาษาญี่ปุ่น

3.1 การอ่านร่วมกันกับเพื่อน (Peer Reading)

3.1.1 การปรับเปลี่ยนกระบวนการอ่าน

Tateoka (2005) สำรวจความคิดเห็นของ
ผู้สอนวิชาการอ่านพบว่าผู้สอนวิชาการอ่านมักจะ
ประสบปัญหาในการสอน ดังนี้

รูปแบบการเรียนการสอนวิชาการอ่านโดย
ทั่วไปมักจะดำเนินตามขั้นตอนดังนี้ 1) ผู้สอน
แจกเนื้อเรื่องที่จะอ่านให้ผู้เรียน (พร้อมรายการคำศัพท์
คำอธิบายไวยากรณ์ คำถามท้ายบทอ่าน) เพื่อให้
เตรียมอ่านมาแล้วล่วงหน้า 2) ในชั้นเรียน ผู้สอนตอบข้อ
สงสัยของผู้เรียน 3) ผู้สอนให้ผู้เรียนตอบคำถามท้าย
เรื่องเพื่อตรวจสอบความเข้าใจ และ 4) ผู้สอนถาม
ความคิดเห็นหรือความรู้สึกของผู้เรียนเกี่ยวกับเรื่อง
ที่อ่าน แต่โดยมากมักจะไม่มีเวลาเหลือพอสำหรับ
กิจกรรมการพูดคุยเพื่อแสดงความคิดเห็นหรือความ
รู้สึก

ในการถามตอบนั้น โดยส่วนใหญ่ผู้สอนจะ
เป็นผู้ถามตามลำดับของคำถามที่เตรียมมา ผู้เรียนที่
กระตือรือร้นก็จะตอบ บางคนถ้าไม่ถูกเรียกชื่อก็จะ
ไม่ตอบ ผู้สอนจึงไม่สามารถรู้ได้เลยว่าผู้เรียนเข้าใจ
เรื่องที่อ่านหรือไม่ และเข้าใจมากน้อยเพียงใด เนื่องจาก
กระบวนการทำความเข้าใจเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นภายในตัว
ของผู้เรียน ไม่สามารถมองเห็นได้ ดังนั้น ปัญหาคือ
จะอย่างไรให้ผู้สอนสามารถมองเห็นกระบวนการ
ในการทำความเข้าใจเรื่องที่อ่านของผู้เรียนได้ การจัด
กิจกรรม “การอ่านร่วมกันกับเพื่อน” โดยให้ผู้เรียน
พูดคุยกันเกี่ยวกับเรื่องที่อ่าน จะทำให้ผู้สอนมองเห็น
กระบวนการเหล่านั้น นอกจากนี้ กระบวนการเรียนรู้
ที่ผ่านมาโดยมากผู้สอนจะเป็นผู้ถามคำถามเพื่อ
ตรวจสอบความเข้าใจของผู้เรียน ซึ่งเน้นไปที่ผลของ
การอ่านมากกว่ากระบวนการในการอ่าน การที่ปรับ
เปลี่ยนให้ผู้เรียนอ่านร่วมกันกับเพื่อน จะทำให้ผู้สอน
เห็นกระบวนการการอ่านของผู้เรียน เพราะผู้เรียน
ต้องพูดคุยกันกับเพื่อนเพื่อช่วยกันคิดแก้ไขปัญหา
หรือข้อสงสัยที่เกิดขึ้นระหว่างการอ่าน

ตารางที่ 1 ตัวอย่างปัญหาของผู้สอนวิชาการอ่าน

ควรอธิบายไวยากรณ์มากน้อยเพียงใด
จำเป็นต้องอธิบายทุกประโยคหรือไม่
คำถามที่ดีคือคำถามแบบใด
ควรทำอย่างไรกับคำศัพท์
ควรสรุปอย่างไร
เป้าหมายของการอ่านคืออะไร
การอ่านดูเป็นเรื่องของแต่ละคน ในชั้นเรียนโดยรวมควรทำอะไร
อ่านช้าหรือเร็วขึ้นกับผู้เรียนแต่ละคน ผู้สอนควรทำอย่างไร
ผู้เรียนเบื่อหน่าย ไม่มีแรงจูงใจในการเรียน ควรทำอย่างไร
ผู้เรียนมักเป็นฝ่ายรอรับข้อมูลจากผู้สอน ผู้สอนควรทำอย่างไร

(Ikeda and Tateoka 2007: 111-112)

การอ่านร่วมกันกับเพื่อน แบ่งได้เป็น 3 รูปแบบ คือ 1) การอ่านแบบจิกซอร์ (Jigsaw Reading) 2) การอ่านแบบเน้นกระบวนการ (Process Reading) 3) การอ่านแบบผสมระหว่างแบบจิกซอร์กับแบบเน้นกระบวนการ

1) การอ่านแบบจิกซอร์ คือ การที่ผู้เรียนอ่านเนื้อหาคนละส่วน จากนั้นนำสิ่งที่อ่านมาถ่ายทอดให้กับสมาชิกในกลุ่มเพื่อรวมเนื้อหาแต่ละส่วนเข้าด้วยกัน เปรียบเหมือนกับการเล่นต่อภาพจิกซอร์

2) การอ่านแบบเน้นกระบวนการ คือ การที่ผู้เรียนอ่านเนื้อเรื่องเดียวกัน และพูดคุยถึงเนื้อเรื่องที่อ่านไปพร้อมๆ กันว่าเข้าใจหรือไม่เข้าใจตรงไหนอย่างไร

3) การอ่านแบบผสมระหว่างแบบจิกซอร์กับแบบเน้นกระบวนการ คือ การที่ผู้สอนแบ่งเนื้อเรื่องที่ให้อ่านออกเป็นส่วนๆ จากนั้นแจกแต่ละส่วนให้กับผู้เรียนแต่ละกลุ่ม ในขั้นนี้ผู้เรียนแต่ละกลุ่มจะอ่านแบบเน้นกระบวนการ จากนั้นจัดกลุ่มใหม่โดยสมาชิกในกลุ่มมีข้อมูลคนละส่วน ในขั้นนี้เป็นการอ่านแบบจิกซอร์

3.1.2 ขั้นตอนการนำเสนอในชั้นเรียน

ต่อไปนี้เป็นตัวอย่างการนำเทคนิคการอ่านร่วมกันกับเพื่อนในชั้นเรียนมาใช้ในวิชาการอ่าน ซึ่งมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. การนำเข้าสู่บทเรียน

ผู้สอนอธิบายแนวคิดเกี่ยวกับประโยชน์ของการทำกิจกรรมการอ่านร่วมกันกับเพื่อน เพื่อให้ผู้เรียนตระหนักรู้ถึงความสำคัญของการร่วมมือกัน

การรับผลประโยชน์ร่วมกัน และความเท่าเทียมกันในเบื้องต้นก่อนเข้าสู่ตัวบท

ขั้นแรก ผู้สอนจะต้องเตรียมคำอธิบายเกี่ยวกับเนื้อหาที่อ่าน เช่น เรื่องที่อ่านเกี่ยวกับอาคารที่ตั้งในมหาวิทยาลัย โดยแบ่งข้อมูลเป็นส่วนๆ มาจัดทำเป็นบัตรข้อมูล เช่น ใบหนึ่งระบุว่า “ที่ตั้งของหอ

สมุดตั้งอยู่ทางทิศใต้ของตึกคณะแพทยศาสตร์” อีกใบหนึ่งระบุว่า “ทางทิศใต้ของหอสมุดมีคณะวิศวกรรมศาสตร์” เป็นต้น

ในชั้นเรียนผู้สอนแบ่งกลุ่มผู้เรียน กลุ่มละ 4-5 คน แจกบัตรข้อมูลให้แต่ละกลุ่มๆ ละหนึ่งชุด ตัวแทนกลุ่มแจกบัตรข้อมูลให้กับสมาชิกในกลุ่ม (วิธีการแจกคล้ายกับการแจกไพ่) สมาชิกแต่ละคนจะได้รับบัตรข้อมูลคนละส่วน เช่น บัตรข้อมูลทั้งหมดมี 25 ใบ สมาชิกจะได้รับบัตรข้อมูลคนละ 5-6 ใบ ให้แต่ละคนอ่านทำความเข้าใจเนื้อหาในบัตรข้อมูลของตนและเล่าสิ่งที่เข้าใจให้กับสมาชิกในกลุ่มฟัง โดยห้ามให้เพื่อนดูข้อความภาษาไทยในบัตรข้อมูลของตน เมื่อรับฟังข้อมูลจากทุกคนในกลุ่มจนครบถ้วนแล้ว ให้ทุกคนช่วยกันนำข้อมูลนั้นมาเขียนเป็นแผนที่ของมหาวิทยาลัยดังกล่าว จากนั้นให้ผู้สอนตั้งคำถามเกี่ยวกับแผนที่นั้น หากข้อมูลในแผนที่ถูกต้อง ผู้เรียนก็จะสามารถตอบคำถามได้อย่างง่ายดาย และในตอนท้ายให้ผู้สอนจัดเวลาให้ผู้เรียนแต่ละกลุ่มได้ทบทวนถึงการทำกิจกรรมร่วมกันดังกล่าว โดยแจกใบงานให้ผู้เรียนเขียนความคิดเห็นและความรู้สึกที่ได้รับจากการทำกิจกรรมนี้ ความคิดเห็นของผู้เรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมนี้ จะทำให้ผู้สอนทราบได้ว่าผู้เรียนตระหนักถึงความรับผิดชอบที่จะต้องถ่ายทอดข้อมูลในส่วนที่ตนมีอยู่ให้กับเพื่อนในกลุ่มมากน้อยเพียงใด ผู้เรียนเองก็ได้เรียนรู้ว่าหากสมาชิกในกลุ่มไม่ยอมพูดอะไรก็จะไม่สามารถทำงานที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จลงได้

2. กิจกรรมการอ่านกับรูปแบบการอ่าน

กิจกรรมและขั้นตอนการอ่านของการอ่านแต่ละแบบจะมีลักษณะแตกต่างกันไป ผู้สอนจึงควรอธิบายวัตถุประสงค์และขั้นตอนการทำกิจกรรมให้ชัดเจนก่อนเริ่มทำกิจกรรม

1) วัตถุประสงค์ของการอ่านแบบจิกซอร์ คือ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถถ่ายทอดสิ่งที่ตนอ่านให้กับคนอื่นได้ และยังต้องช่วยกันคิดเพื่อปะติด

ปะต่อเนื้อหาแต่ละส่วนเข้าด้วยกัน รวมทั้งอาจต้องช่วยกันคาดการณ์ส่วนสุดท้ายของเรื่องด้วย

นอกจากรูปแบบของบัตรข้อมูลที่ได้นั้นมาให้รู้จักข้างต้นแล้ว ผู้สอนอาจแบ่งเนื้อเรื่องที่ต้องการให้อ่านโดยเก็บส่วนสุดท้ายของเรื่องไว้ หลังจากทีแต่ละคนถ่ายทอดข้อมูลที่ได้จากการอ่านให้กับสมาชิกในกลุ่มฟังและช่วยกันคิดเพื่อปะติดปะต่อเนื้อหาแต่ละส่วนเข้าด้วยกันแล้ว จะต้องช่วยกันคาดการณ์ส่วนสุดท้ายของเรื่องด้วย

กิจกรรมนี้จะทำให้ผู้เรียนตระหนักถึงความรับผิดชอบ เนื่องจากในกลุ่มมีคนเดียวที่ได้อ่านเนื้อหาส่วนนั้น จึงต้องพยายามทำความเข้าใจเนื้อหาที่อ่านอย่างเต็มที่ นอกจากนี้ยังต้องพยายามอธิบายให้เพื่อนคนอื่นเข้าใจในสิ่งที่ตนเข้าใจอีกด้วย ซึ่งในกระบวนการนี้ อาจมีผู้เรียนบางคนสังเกตได้ว่ามีความเข้าใจคลาดเคลื่อนหรือยังไม่เข้าใจดีพอ เจ้าของข้อมูลก็จะต้องกลับไปอ่านเนื้อเรื่องส่วนนั้นใหม่อีกครั้ง นอกจากนี้ ขณะที่ฟังการถ่ายทอดข้อมูลของผู้อื่น ยังต้องพยายามคิดตามไปด้วยว่าสิ่งนั้นเชื่อมโยงกับส่วนของตนเองอย่างไร และตอนสุดท้ายเรื่องควรจะลงเอยอย่างไร

2) วัตถุประสงค์ของการอ่านแบบเน้นกระบวนการ คือ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถถ่ายทอดกระบวนการในการอ่านออกมาว่าผู้เรียนทำความเข้าใจความหมายของเรื่องที่อ่านอย่างไร โดยผ่านการพูดคุยซักถามกับเพื่อนในระหว่างที่อ่าน กระบวนการนี้เป็นการเปิดโอกาสให้มีการคิดทบทวนสำรวจตนเองว่าเข้าใจเรื่องที่อ่านได้อย่างถ่องแท้หรือไม่ (Tateoka 2001)

ผู้สอนจัดกลุ่มให้ผู้เรียนอ่านเรื่องร่วมกัน โดยอ่านและตรวจสอบความเข้าใจไปที่ละประโยค ผู้สอนควรกำหนดหัวข้อคำถามไว้ เพื่อให้ผู้เรียนพูดคุยกันไปตามหัวข้อนั้น นอกจากนี้ควรฝึกให้ผู้เรียนคิดหาคำตอบจากเนื้อเรื่องด้วยว่า “เพราะเหตุใดจึงคิดเช่นนั้น”

“ความคิดเห็นนั้นมีที่มาจากส่วนใดของเนื้อเรื่องที่อ่าน”

3) วัตถุประสงค์ของการอ่านแบบผสมระหว่างแบบจิกซอว์และแบบเน้นกระบวนการ

ผู้สอนแบ่งเนื้อเรื่องที่ให้อ่านออกเป็นส่วนๆ จากนั้นแจกแต่ละส่วนให้กับผู้เรียนแต่ละกลุ่ม (โดยอาจเก็บส่วนสุดท้ายไว้) ในขั้นนี้ผู้เรียนแต่ละกลุ่มจะอ่านแบบเน้นกระบวนการเพื่อให้ผู้เรียนสามารถถ่ายทอดว่าผู้เรียนเข้าใจอย่างไร โดยการพูดคุยซักถามกับเพื่อนในระหว่างที่อ่าน จากนั้นผู้สอนจัดกลุ่มผู้เรียนใหม่โดยสมาชิกในแต่ละกลุ่มจะมีข้อมูลคนละส่วน ในขั้นนี้เป็นการอ่านแบบจิกซอว์เพื่อให้ผู้เรียนสามารถถ่ายทอดสิ่งที่ตนอ่านให้กับคนอื่นได้ และยังคงช่วยกันคิดเพื่อปะติดปะต่อเนื้อหาแต่ละส่วนเข้าด้วยกัน รวมทั้งอาจต้องช่วยกันคาดการณ์ ส่วนสุดท้ายของเรื่องด้วย

กล่าวโดยสรุปคือ จะเลือกรูปแบบการอ่านแบบใดขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายๆ อย่าง เช่น วัตถุประสงค์ลักษณะของเนื้อเรื่องที่นำมาให้อ่าน ระยะเวลาที่ใช้ เป็นต้น

3.2 การตอบสนองร่วมกันกับเพื่อน (Peer Response)

3.2.1 ปัญหาในการสอนวิชาการเขียน

การเขียนเป็นกิจกรรมทางความคิดอย่างหนึ่ง ที่ผู้เขียน จะต้องจัดเรียบเรียงความรู้ที่มีอยู่ในสมองถ่ายทอดออกมาเป็นตัวอักษร ปกติการเขียนจะประกอบด้วย ผู้เขียน ผู้อ่าน จุดมุ่งหมายในการสื่อสารโดยการเขียน

ในวิชาการเขียนภาษาญี่ปุ่น ผู้เรียนมีแนวโน้มที่จะเขียนเรียงความโดยไม่คำนึงว่าใครจะเป็นผู้อ่าน เพียงแต่เขียนเพื่อให้ทันกำหนดส่งให้อาจารย์ผู้สอนตรวจ แม้ว่าผู้สอนจะทุ่มเทเวลาในการอ่านและตรวจแก้งานคืนให้ ก็ดูเหมือนว่าผู้เรียนจะไม่ค่อยได้รับประโยชน์เท่าที่ควร

ขั้นตอนการสอนวิชาการเขียนมักจะมีดังนี้

- 1) ผู้สอนกำหนดหัวข้อที่จะให้ผู้เรียนเขียน 2) ผู้สอนทบทวนคำศัพท์ ส่วนและรูปประโยคที่จำเป็นในการเขียน จากนั้นผู้เรียนแต่ละคนก็นั่งลงมือเขียน
- 3) ผู้เรียนนำเรียงความที่เขียนเสร็จส่งผู้สอน ซึ่งอาจมีบางคนอ่านทวนสิ่งที่เขียนก่อนส่ง แต่บางคนอาจไม่รู้สึกรอยากจะอ่านสิ่งที่ตนเขียนอีกเลย 4) จากนั้นผู้สอนจะใช้เวลาในการอ่านและตรวจแก้ซึ่งมักจะนานกว่าชั่วโมงสอนจริงหลายเท่า นี่เป็นภาระที่ค่อนข้างหนักสำหรับผู้สอนวิชาการเขียน การตรวจแก้มักเป็นการคิดเพียงฝ่ายเดียวของผู้สอน ซึ่งไม่ได้แน่นอนเสมอไปว่าจะตรงกับความต้องการของผู้เขียน หลายครั้งที่ผู้สอนแย้งผู้เรียนคิด ทำให้ผู้เรียนรู้สึกไม่พอใจเมื่อได้รับงานที่ตรวจแก้คืน เวลาที่มาคอยที่ผู้สอนทบทวนไปจึงดูเหมือนจะไม่คุ้มค่าเท่าใดนัก

งานวิจัยเชิงทดลองที่พยายามแสวงหาแนวทางการแก้ไขปัญหาดังกล่าว ได้แก่

Tokumaru (1998) จัดให้มีการแลกเปลี่ยนกันอ่านเรียงความระหว่างนักศึกษาต่างชาติกับนักศึกษาญี่ปุ่น เมื่ออ่านแล้วให้เขียนความคิดเห็นเกี่ยวกับงานเขียนของอีกฝ่ายด้วย ผลปรากฏว่าจากกิจกรรมดังกล่าวทำให้เรียงความที่เขียนมีคุณภาพดีขึ้น

Saijo (2000) จัดให้มีการนำเสนอสิ่งที่ผู้เรียนเขียน โดยมีการถาม-ตอบระหว่างการนำเสนอ ผู้สอนจะจดบันทึกการถามตอบและข้อเสนอแนะต่างๆ จากผู้ฟังการนำเสนอ จากนั้นให้ผู้เรียนนำไปใช้อ้างอิงตอนที่เขียนแก้ไขงาน (ต้นฉบับ) ผลปรากฏว่ากลุ่มที่ผู้สอนจดบันทึกทั้งคำถามและคำตอบให้ จะคิดเนื้อหาใหม่ๆ ได้มากกว่ากลุ่มที่จดบันทึกให้เฉพาะคำตอบ

Isibashi (2002) ให้ผู้เรียนเขียนเรียงความเป็นภาษาที่หนึ่งก่อน จากนั้น จึงให้เขียนเรียงความโดยแปลสิ่งที่เขียนไว้เป็นภาษาญี่ปุ่น สำหรับ

ผู้เรียนที่มีความสามารถทางภาษาญี่ปุ่นอย่างจำกัด การเขียนเรียงความเป็นภาษาที่หนึ่งก่อนเป็นวิธีช่วยให้ผู้เรียนคิดเกี่ยวกับเนื้อเรื่องที่จะเขียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

Yataka (2004) ให้ผู้เรียนเขียนเค้าโครงการเขียนก่อนแล้วจึงลงมือเขียนตามเค้าโครงที่วางไว้ โดยแบ่งเป็นรูปแบบที่เขียนเค้าโครงเป็นภาษาที่หนึ่ง กับรูปแบบ ที่เขียนเค้าโครงเป็นภาษาญี่ปุ่น ผลปรากฏว่าการเขียนเค้าโครงเป็นภาษาที่หนึ่งเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการเขียนเรียงความเป็นภาษาญี่ปุ่นสำหรับผู้เรียนที่มีระดับความสามารถภาษาญี่ปุ่นชั้นกลาง แต่สำหรับผู้เรียนที่มีระดับความสามารถภาษาญี่ปุ่นชั้นสูงเห็นว่าการเขียนเค้าโครงเป็นภาษาญี่ปุ่นจะเป็นประโยชน์มากกว่า

งานวิจัยข้างต้นล้วนมุ่งเน้นที่จะกระตุ้นให้ผู้เรียนมีกระบวนการทางความคิดก่อนลงมือเขียน ทำให้ผู้เรียนเข้าใจวัตถุประสงค์ในการเขียนของตนได้อย่างชัดเจน และทำให้รู้สึกว่าคุณอ่านมีตัวตนอยู่จริงต่างจากลักษณะการเขียนเพื่อให้ผู้สอนอ่านและตรวจแก้ เช่นในอดีต การเปลี่ยนแปลงกระบวนการเรียนการสอนโดยจัดกิจกรรมการตอบสนองร่วมกันกับเพื่อน การพูดคุยโต้ตอบกันระหว่างผู้เขียนและผู้อ่านจะทำให้ผู้เรียนซึ่งเป็นผู้เขียนตระหนักถึงการมีตัวตนอยู่ของ “ผู้อ่าน” ชัดเจนขึ้น ทำให้ต้องคำนึงอยู่เสมอว่ากำลังเขียนให้ใครอ่าน และต้องการสื่ออะไร และควรสื่อความหมายนั้นออกไปอย่างไร (Ikeda and Tateoka 2007: 71-109)

3.2.2 กิจกรรมการเขียนในชั้นเรียน

การเขียนเป็นการสะท้อนให้เห็นความคิดซึ่งซ่อนอยู่ภายในตัวผู้เขียน ผู้สอนจึงควรคิดให้รอบคอบก่อนที่จะเปิดโอกาสให้มีการปฏิสัมพันธ์ตอบโต้กันอย่างอิสระ เพราะอาจนำไปสู่การกระทบกระทั่งทางจิตใจกันได้

1. การนำเข้าสู่บทเรียน

ผู้สอนควรอธิบายรายละเอียดเนื้อหาวิชา ผู้สอนควรอธิบายแนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้แบบ เพื่อนช่วยเพื่อน และความสำคัญของการจัดกิจกรรม “การตอบสนองร่วมกันกับเพื่อน” และให้ผู้เรียนทำ กิจกรรมที่สามารถทบทวนรูปแบบการเรียนรู้ที่ผ่านมา ของตน เช่น

กิจกรรมที่ 1 ให้ผู้เรียนทำแบบสอบถาม เกี่ยวกับทัศนคติต่อการเรียนวิชาการเขียน เช่น ถามว่า ชอบเรียนวิชาการเขียนหรือไม่ เพราะเหตุใด วิชาการ

เขียนที่เคยเรียนก่อนหน้านี้นี้เป็นแบบใด (เช่น การ กำหนดหัวข้อ สถานที่และเวลาในการเขียน) ชอบการ แก่ใจงานหรือไม่ เพราะเหตุใด ฯลฯ

กิจกรรมที่ 2 แบ่งกลุ่มผู้เรียน กลุ่มละ 4-5 คน แจกใบงาน และให้พูดคุยกันถึงความแตกต่าง ข้อดีข้อด้อย ของการแก้ไขงานเขียนแต่ละรูปแบบ นอกจากจะเป็นการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นแล้ว ผู้เรียน ยังจะได้มุมมองในการแก้ไขแบบตัวเอง แบบ ให้ผู้สอนแก้ไข และแบบที่มี “การตอบสนองร่วมกัน กับเพื่อน” ได้ชัดเจนขึ้น

ตารางที่ 2 ตัวอย่างใบงาน

การแก้ไขงานเขียน	ข้อดี	ข้อด้อย
ผู้เขียนแก้ไขเอง		
ผู้สอนตรวจแก้ไข		
“การตอบสนองร่วมกันกับเพื่อน”		

(Ikeda and Tateoka 2007:91)

กิจกรรมที่ 3 ผู้สอนนำตัวอย่างงานเขียน ของผู้ที่ไม่ได้เป็นสมาชิกของชั้นเรียนมาให้ผู้เรียน ช่วย กันคิดว่าควรจะแก้ไขอย่างไรให้ดีขึ้น วัตถุประสงค์ ของกิจกรรมนี้ คือ เพื่อให้ผู้เรียนได้สัมผัสกับการ แก้ปัญหากันเองโดยที่ผู้สอนไม่ได้เข้าไปเกี่ยวข้อง หลังจากทำกิจกรรม ให้ผู้สอนถามผู้เรียนว่าตอนที่ทำ กิจกรรม ในฐานะผู้อ่านได้คำนึงถึงตัวผู้เขียนข้อความ นั้นหรือไม่ และหากผู้เขียนนั่งอยู่ตรงหน้า จะคำนึงถึง ความรู้สึกของผู้เขียนหรือไม่ อย่างไร ปัจจัยสำคัญที่ จะทำให้การเรียนรู้ร่วมกันนี้ประสบความสำเร็จได้อยู่ที่ ความไว้วางใจซึ่งกันและกัน หากไม่ไว้วางใจกันก็

ไม่สามารถทำได้สำเร็จ ผู้สอนจึงควรส่งเสริมให้เกิด ความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันระหว่างสมาชิกทุกคน

2. การตรวจแก้งานเขียน

เนื่องจากผู้เรียนยังไม่คุ้นชินกับการทำ กิจกรรมตอบสนองร่วมกันกับเพื่อน ก่อนอื่น ผู้สอน จึงควรอธิบายวัตถุประสงค์ให้ชัดเจน ว่าจะต้องพูด คุยอะไรกัน และพูดคุยอย่างไร เช่น

สำหรับผู้เขียน เพื่อให้รู้ว่าสิ่งที่ตนเขียนนั้น ผู้อ่าน เข้าใจว่าอย่างไร

เพื่อให้ได้แนวทางการแก้ไขงานเขียน โดยการพูดคุยโต้ตอบกับเพื่อน

สำหรับผู้อ่าน เพื่อให้เกิดการอ่านเชิงวิเคราะห์และ
เข้าใจจุดมุ่งหมายของผู้เขียนได้ถูกต้อง
ร่วมกับผู้เขียนในการคิดหาแนวทาง
ปรับแก้เพื่อแก้ไขงานเขียนให้ดีขึ้น

ขั้นตอนการทํากิจกรรม

ตัวอย่างที่ 1 ผู้อ่านพูดถึงสิ่งต่างๆ ดัง
ต่อไปนี้

พูดถึงส่วนที่น่าสนใจของงานเขียนของเพื่อน
พูดถึงส่วนที่มีเนื้อหาหรือใช้สำนวนคล้าย

กับของตนเอง

พูดถึงส่วนที่มีเนื้อหาหรือใช้สำนวนต่างกับ
ของตนเอง

พูดถึงส่วนที่อยากให้เขียนอธิบายเพิ่มเติม

พูดถึงส่วนที่เข้าใจยาก

บอกข้อมูลที่ให้อีกฝ่ายนำไปอ้างอิงได้ (ถ้ามี)

ตัวอย่างที่ 2 ผู้อ่านและผู้เขียนผลัดกันพูด
ถึงสิ่งต่างๆ ต่อไปนี้

ผู้เขียนอธิบายเนื้อหาที่ตนเขียน

ผู้อ่านบอกเล่าสิ่งที่ตนเข้าใจด้วยคำพูดของ

ตนเอง

ผู้เขียนแก้ไขหรือเพิ่มเติมสิ่งที่ผู้อ่านอธิบาย

ผู้อ่านพูดถึงส่วนที่คิดว่าดีและอธิบายให้

เหตุผล

ผู้เขียนและผู้่านพูดคุยกันถึงความรู้สึก

ข้อสงสัยและข้อเสนอแนะอื่นๆ

นอกจากวิชาการอ่านและการเขียนแล้ว ยัง
มีความพยายามที่จะนำกิจกรรมการเรียนรู้แบบเพื่อน
ช่วยเพื่อนไปประยุกต์ใช้กับการสอนวิชาอื่นๆ ด้วยเช่น
Bang (2004) ได้ทดลองใช้ การตรวจสอบร่วมกัน
(Peer Monitoring) กับการสอนการออกเสียงภาษา
ญี่ปุ่นที่เป็นปัญหาสำหรับผู้เรียนชาวเกาหลี นอกจากนี้
ยังมีการนำไปลองใช้ในวิชาต่างๆ อาทิ วิชาการฟัง
การพูด วิชาไวยากรณ์วิชาการแปล วิชาการล่าม เป็นต้น

4. บทบาทหน้าที่ของผู้สอน

บทบาทสำคัญของผู้สอนในการนำเทคนิค
การเรียนรู้แบบเพื่อนช่วยเพื่อนไปใช้ คือ การออกแบบ
ชั่วโมงเรียน

4.1 ออกแบบชั่วโมงเรียน

ปัจจัยที่สำคัญในการทำกิจกรรมการ
เรียนรู้แบบเพื่อนช่วยเพื่อน คือ การจัดกลุ่ม ในขั้นแรก
ผู้สอนควรจัดกลุ่มให้โดยคำนึงถึงจำนวนสมาชิก
ระดับความสามารถทางภาษา ความสนิทสนมระหว่าง
สมาชิกในกลุ่ม ฯลฯ การจะสับเปลี่ยนสมาชิกในกลุ่ม
ใหม่ควรทำบ่อยเพียงใดขึ้นอยู่กับเนื้อหาและ
วัตถุประสงค์ของกิจกรรม โดยที่ก่อนเริ่มทำกิจกรรม
ผู้สอนควรกำหนดหน้าที่ของสมาชิกในกลุ่มให้ชัดเจน
เช่น กรณีการอ่านร่วมกันกับเพื่อน ผู้สอนอาจกำหนด
ให้ผู้เรียนคนที่ 1 มีหน้าที่ถามคำถาม คนที่ 2 มีหน้าที่
สรุป คนที่ 3 มีหน้าที่ดำเนินการสนทนา คนที่ 4 มี
หน้าที่จดบันทึก คนที่ 5 มีหน้าที่อ่านออกเสียง
 เป็นต้น

การนำการเรียนรู้แบบเพื่อนช่วยเพื่อน
เข้ามาใช้ในการสอนวิชาการอ่านและการเขียนจะ
ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการสอน และ
มีการปรับเปลี่ยน ทักษะคิดจากเดิมที่คิดกันว่าการอ่าน
เป็นกิจกรรมการรับรู้เฉพาะบุคคล หรือการตรวจ
แก้ไขงานเขียนเป็นงานของผู้สอนเท่านั้น ไปสู่การ
ทำงานร่วมกันของผู้เรียนในสังคม “ห้องเรียน” ระหว่าง
การทำกิจกรรม บทบาทสำคัญของผู้สอนคือต้องคอย
สังเกตและวิเคราะห์เรื่องต่างๆ อาทิ การจัดกลุ่ม การ
เลือกเนื้อหา เพื่อนำไปปรับปรุงในการทำกิจกรรมใน
ครั้งต่อไป

4.2 ให้ข้อมูลและอำนวยความสะดวก ในการทำกิจกรรม

ผู้สอนมีหน้าที่สนับสนุนผู้เรียนด้าน
เนื้อหา ให้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาที่เรียน และ
อำนวยความสะดวกในการทำกิจกรรม กล่าวคือ

นอกจากจะเป็นคนจัดแบ่งกลุ่มแล้ว ยังต้องกำหนดวัตถุประสงค์ แจ้งให้ผู้เรียนทราบ และต้องคอยกระตุ้นการพูดคุย โดยกำหนดลำดับการพูดคุยของสมาชิกในกลุ่ม เป็นต้น

กรณี “การอ่านร่วมกันกับเพื่อน” ผู้สอนควรจัดทำใบงานที่มีหัวข้อคำถามเกี่ยวกับเรื่องที่อ่าน เพื่อให้ผู้เรียนพูดคุยไปตามลำดับ นอกจากนี้ควรจัดทำใบงานให้ผู้เรียนเขียนสิ่งที่ตนเข้าใจจากการอ่าน เพื่อไว้ดูเทียบกับของเพื่อนคนอื่น หากความเข้าใจไม่ตรงกันก็จะได้พูดคุยกันหรือกลับไปอ่านเนื้อเรื่องใหม่เพื่อให้เข้าใจดีขึ้น

กรณี “การตอบสนองร่วมกันกับเพื่อน” ผู้สอนควรกระตุ้นให้ผู้เรียนพูดคุยเกี่ยวกับเนื้อหาในงานเขียน โดยไม่ต้องกังวลเรื่องไวยากรณ์หรือรูปแบบภาษา โดยให้ผู้เรียนรับรู้ในขั้นท้ายสุด ผู้สอนจะตรวจแก้เรียงความให้แก่ผู้เรียนทุกคน

นอกจากนี้ ผู้สอนควรสร้างวัฒนธรรมในชั้นเรียนด้านการยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น เพื่อนำมาปรับเปลี่ยนความคิดของตนเองด้วย

4.3 ประเมินผล

เนื่องจากการประเมินจะทำให้เกิดความคิดทบทวนตนเอง ในการเรียนรู้แบบเพื่อนช่วยเพื่อน ผู้สอนจึงควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เป็นผู้ประเมินตนเอง และอาจประเมินเพื่อนด้วยก็ได้ ต่อไปนี้จะเสนอ ตัวอย่างกรณี “การตอบสนองร่วมกันกับเพื่อน”

1) การให้ผู้เรียนประเมินตนเอง ผู้สอนอาจทำใบประเมินตนเองเตรียมไว้ให้ผู้เรียนทำทุกครั้ง ผลการประเมินนี้จะทำให้ผู้สอนทราบถึง กลยุทธ์การเรียนรู้ของผู้เรียน ความตั้งใจและความเข้าใจในการเข้าร่วมกิจกรรม นอกจากนี้ยังสามารถใช้เป็นข้อมูลอ้างอิงเพื่อการปรับปรุงกิจกรรมในชั่วโมงเรียนต่อไปได้

ตารางที่ 3 ตัวอย่างใบประเมินตนเอง

1. ระดับการเข้าร่วมกิจกรรมในวันนี้ ไม่ได้เข้าร่วม	เข้าร่วมเป็นอย่างดี				
	1	2	3	4	5
หากเลือกตอบ 1 หรือ 2 เหตุผล คือ.....					
2. มีความคิดเกี่ยวกับความคิดเห็นของเพื่อนอย่างไร.....					
3. สิ่งที่ได้เรียนรู้จากชั่วโมงเรียนวันนี้ คือ.....					
4. สิ่งที่คุณคิดว่าจะต้องทำในครั้งต่อไป คือ.....					

(Ikeda and Tateoka 2007: 105 แปลโดยผู้เขียน)

2) การประเมินจากผู้สอน ผู้สอนอาจประเมินผู้เรียนใน 3 ด้าน คือ 1) ด้านความร่วมมือ โดยอ้างอิงจากข้อมูลการประเมินตนเองของผู้เรียน 2) ด้านคุณภาพของผลงานการเขียนเรียงความ และ 3) ด้านพัฒนาการของผู้เรียน โดยดูตั้งแต่การเขียนโครงเรื่อง ฉบับร่าง จนกระทั่งฉบับสุดท้าย

5. ความเชื่อ (Beliefs) ของผู้เรียนที่มีต่อการเรียนรู้แบบเพื่อนช่วยเพื่อน

ความเชื่อของผู้เรียนที่มีต่อการเรียนรู้ร่วมกันในการเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่น มีผลอย่างมากต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบเพื่อนช่วยเพื่อน Tanaka and Kita (1996) สำรวจความเชื่อของผู้เรียนชาวจีนและเกาหลีเกี่ยวกับวิชาการเขียนเรียงความจำนวน 30 คน พบว่า ผู้เรียนส่วนใหญ่รู้สึกต่อต้านการให้ผู้อื่นที่ไม่ใช่อาจารย์ผู้สอนอ่านงานเขียนของตน จึงเป็นการยากที่จะทำกิจกรรมแบบ การตอบสนองร่วมกันกับเพื่อน หากผู้เรียนมีความเชื่อในลักษณะนี้

Ikeda (2000) สำรวจความเชื่อของผู้เรียนภาษาญี่ปุ่นชั้นกลาง รวม 15 คน โดยจัดกลุ่มผู้เรียนเฉพาะชาวเอเชีย กับกลุ่มที่ปะปนระหว่างชาวเอเชีย และผู้ที่ไม่ใช่ชาวเอเชีย พบว่าทั้งสองกลุ่มไม่มีความแตกต่างกัน กล่าวคือ กิจกรรมการตอบสนองร่วมกันกับเพื่อนเป็นประโยชน์กับผู้เรียนทุกคน แม้จะเป็นผู้เรียนจากประเทศทางแถบเอเชีย

จากการสัมภาษณ์ทัศนะของผู้เรียนชาวจีนจำนวน 18 คนต่อการทำกิจกรรมการตอบสนองร่วมกันกับเพื่อนในวิชาการเขียนเรียงความภาษาญี่ปุ่น Tanaka (2005) พบว่ามีความเชื่อในแง่ลบต่อการแสดงความคิดเห็น และการรับความคิดเห็นจากเพื่อน เพราะผู้เรียนไม่ศรัทธาว่าสิ่งที่ตนหรือเพื่อนคิดจะ

ถูกต้องเท่ากับความคิดเห็นของผู้สอน แต่มีความเชื่อในแง่บวกในด้านการอ่านเรียงความของเพื่อน และการให้เพื่อนอ่านเรียงความของตน กล่าวคือ ผู้เรียนต้องการอ่านงานเขียนของเพื่อนและอยากให้เพื่อนอ่านงานเขียนของตน Tanaka ได้เสนอแผนการปรับปรุงรูปแบบกิจกรรมโดยให้ผู้เรียนสนทนากัน แทนการเขียนแสดงความคิดเห็น เพราะการพูดคุยจะทำได้ง่ายกว่าการเขียน

Tateoka (2006) พบว่า การอ่านร่วมกันกับเพื่อน ทำให้ผู้เรียนรู้สึกสนุก กระตือรือร้นมากขึ้น การรับฟังความคิดเห็นและมุมมองที่ต่างไปจากตน ทำให้วิสัยทัศน์ของตนกว้างขึ้น อีกทั้งยังทำให้เข้าใจได้ลึกซึ้งยิ่งขึ้น อย่างไรก็ตามผู้เรียนบางส่วนยังมีความเชื่อว่าเพื่อนไม่สามารถอธิบายได้ดีเทียบเท่ากับผู้สอน

6. การเรียนรู้แบบเพื่อนช่วยเพื่อนกับการเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่นในประเทศไทย

จากการสำรวจการนำการเรียนรู้แบบเพื่อนช่วยเพื่อนมาใช้ในการเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่นในประเทศไทย ผู้เขียนพบว่า มีผลงานวิจัยของ Saito (1998) Otake (2007) Kato (2008) และงานของ Maeno and Imuta (2009) ซึ่งถือว่ามีจำนวนน้อย และทั้งหมดเป็นการสอนโดยผู้สอนชาวญี่ปุ่น

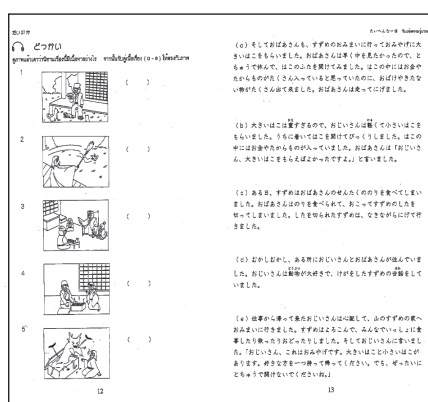
Saito (1998) ใช้ Reciprocal Peer Tutoring¹ (การดูแลซึ่งกันและกัน) ในวิชาการอ่านภาษาญี่ปุ่นชั้นกลาง Otake (2007) ทดลองใช้กับการสอนวิชาไวยากรณ์รูปประโยคการให้และการรับ Kato (2008) ใช้ในวิชาการสนทนาโดยเน้นให้ผู้เรียนร่วมกันทำบทบาทสมมติ Maeno and Imuta (2009) ใช้ในวิชาการเขียนเรียงความ

¹ ดูรายละเอียดเพิ่มเติมใน Morimoto Takiko (1994) The Effects of a Reading Strategy and Reciprocal Peer Tutoring on Intermediate Japanese Comprehension. *Japanese-Language Education around the Globe*, Volume 4, 75-83.

แม้ว่ารูปแบบการเรียนรู้แบบเพื่อนช่วยเพื่อน อาจเป็นเรื่องใหม่ และแตกต่างไปจากแนวทางการสอนเดิม แต่ก็มิได้หมายความว่า ผู้เรียนจะปฏิเสธการเรียนรู้ในรูปแบบใหม่ที่ผู้สอนพยายามนำมาปรับใช้ จึงน่าจะมีผู้สอนชาวไทยทดลองนำทฤษฎีการเรียนรู้หรือเทคนิคการสอนแบบใหม่ๆ มาใช้กับชั้นเรียนของตนเพื่อแก้ไขปัญหาที่พบในการเรียนการสอน หรือเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนให้ดียิ่งขึ้น โดยเริ่มจากการสังเกต วางแผน ปฏิบัติ วิเคราะห์และสรุปผล ดังกล่าวนี้เป็นขั้นตอนในการทำวิจัยในชั้นเรียน² ซึ่งผู้สอนสามารถทำควบคู่ไปกับการปฏิบัติงานสอนจริงได้

ในที่นี้ผู้เขียนจะขอแนะนำตัวอย่างการนำกิจกรรมการอ่านร่วมกันกับเพื่อนมาใช้ในการสอน โดยผู้สอนชาวไทยสามารถนำไปปฏิบัติได้ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ผู้เรียน นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6
เนื้อหา นิทานญี่ปุ่นเรื่อง “นกกระจอกที่ถูกตัดลิ้น”
(したきりすずめ)
หน้า 12-13 บทที่ 27 หนังสือ
あきこと友だち เล่ม 6
(ดูภาพที่ 2 ประกอบ)

ภาพที่ 2 บทอ่านหน้า 12-13 บทที่ 27 หนังสือ
あきこと友だち เล่ม 6

เวลาที่ใช้ 50-100 นาที
รูปแบบกิจกรรม รูปแบบผสมระหว่างการอ่านแบบ
จิกจอกวกับการอ่านแบบเน้น
กระบวนการ
ขั้นตอน (ดูภาพที่ 3 ประกอบ)

ผู้สอนนำเข้าสู่บทเรียนโดยอธิบายความสำคัญและข้อดีของการเรียนรู้แบบเพื่อนช่วยเพื่อน ข้อควรระวังก่อนเริ่มกิจกรรม (เช่น การพหุความคิดเห็นของกันและกัน) ควรอธิบายอย่างละเอียดเพื่อให้ผู้เรียนเห็นความสำคัญของกิจกรรมนี้ จากนั้นอธิบายวัตถุประสงค์และขั้นตอนของการทำกิจกรรมการอ่านแบบผสมระหว่างการอ่านแบบจิกจอกวกับการอ่านแบบเน้นกระบวนการ

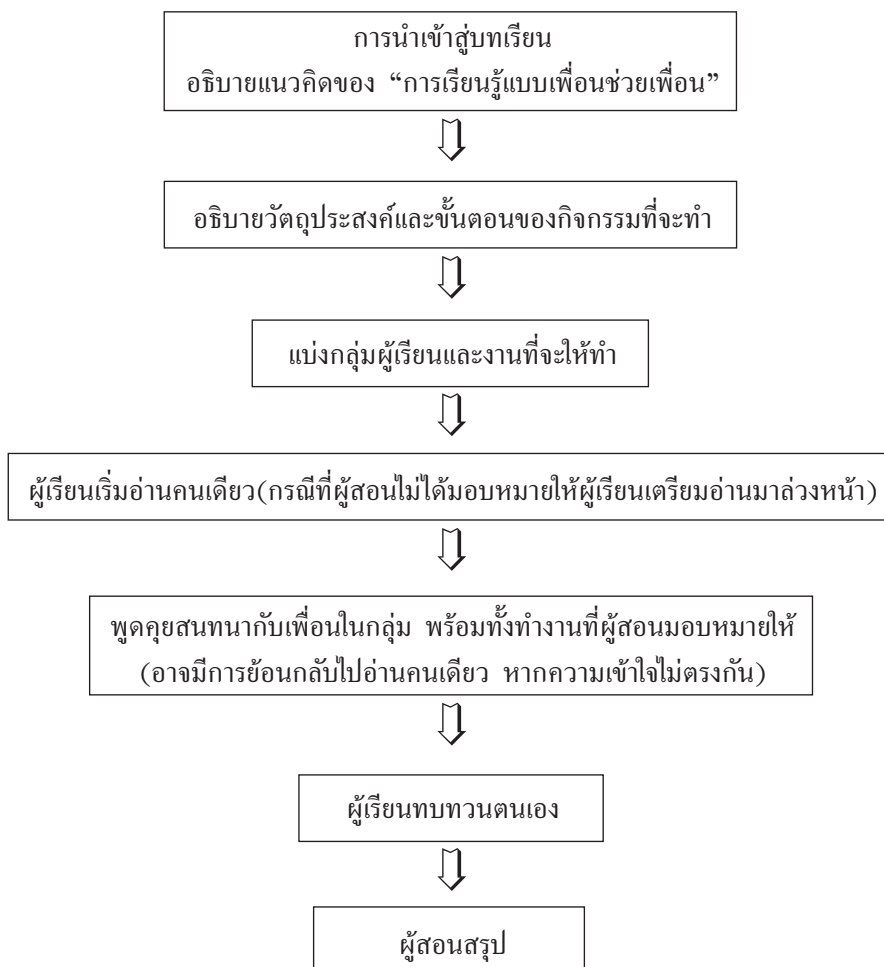
ผู้สอนแบ่งผู้เรียนออกเป็น 5 กลุ่มตามเนื้อหาของบทอ่านที่แบ่งไว้ 5 ส่วน ได้แก่ ย่อหน้า a-e ในหน้า 13 ของหนังสือ จากนั้นแจกเนื้อหาแต่ละส่วนให้กับแต่ละกลุ่มเพื่อให้ช่วยกันอ่าน ช่วยกันทำความเข้าใจ ในที่นี้ผู้สอนสามารถสนับสนุนการทำกิจกรรมของผู้เรียนได้โดยการตั้งคำถามสำหรับเนื้อหาแต่ละส่วนและแจกให้ผู้เรียนช่วยกันตอบ เมื่อผู้เรียนอ่านจนเข้าใจดีแล้ว ผู้สอนจัดกลุ่มผู้เรียนใหม่โดยในแต่ละกลุ่มประกอบด้วยสมาชิก 5 คน ได้แก่ คนที่อ่านย่อหน้า a, b, c, d และ e แต่ละคนผลัดกันเล่าเนื้อหาในส่วนที่ตนอ่านให้เพื่อนในกลุ่มฟัง และช่วยกันเรียงลำดับเนื้อหาของเรื่องที่อ่านพร้อมทั้งจับคู่เนื้อเรื่องให้ตรงกับภาพที่มีอยู่ในหน้า 12 ของหนังสือ จากนั้นให้ผู้เรียนนำเสนอผลงานของกลุ่มตนเอง

ผู้สอนควรให้ผู้เรียนทบทวนตนเองโดยให้ประเมินการเข้าร่วมกิจกรรมทั้งของตนเองและการมีส่วนร่วมของเพื่อน จากนั้น ผู้สอนสรุปเนื้อหาและการทำงานกิจกรรมการอ่านร่วมกันกับเพื่อน

² ดูรายละเอียดเกี่ยวกับการทำวิจัยในชั้นเรียนเพิ่มเติมได้ในเว็บไซต์ของสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี <http://www.ipst.ac.th/research/classroom/knowledge.htm>

ในระหว่างที่ผู้เรียนอ่าน ผู้สอนควรเดินสังเกตการณ์ผู้เรียนแต่ละคนว่าเข้าร่วมกิจกรรมอย่างกระตือรือร้นหรือไม่ มีปัญหาหรือไม่อย่างไร หากเป็นไปได้ผู้สอนควรสำรวจความเชื่อของผู้เรียนที่มีต่อ

กิจกรรมนี้ทั้งก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อจะได้เข้าใจความเชื่อของผู้เรียนที่มีต่อการเรียนรู้แบบเพื่อนช่วยเพื่อน จะได้เป็นข้อมูลเพื่อใช้ในการปรับปรุงการสอนในครั้งต่อไปได้

ภาพที่ 3 ขั้นตอนของกิจกรรมการอ่านร่วมกันกับเพื่อน

จากการนำกิจกรรมนี้ไปใช้ บ่อยครั้งที่ผู้สอนอาจพบว่าไม่ประสบความสำเร็จ แต่แม้ว่าจะล้มเหลว ก็ขอให้เรียนรู้จากความผิดพลาดนั้น ดังเช่น Bang (2007) ได้พยายามวิเคราะห์เนื้อหาการสนทนาของผู้เรียนกลุ่มที่ประสบความสำเร็จในการเรียนรู้แบบเพื่อนช่วยเพื่อน กับผู้เรียนกลุ่มที่ไม่ประสบความสำเร็จ พบว่าเนื้อหาการสนทนาของทั้งสองกลุ่มมีลักษณะแตกต่างกันอย่างเห็นได้ชัด กล่าวคือ เนื้อหาในการสนทนาของกลุ่มที่ประสบความสำเร็จจะนำไปสู่การแก้ไขปัญหาในการเรียนมากกว่า สมาชิกทุกคนในกลุ่มช่วยกันเสนอความคิดเห็นในการแก้ไขปัญหา ในขณะที่กลุ่มที่ไม่ประสบความสำเร็จ พอมีใครเสนอความคิดเห็นขึ้นมา สมาชิกที่เหลือก็จะแค่กล่าวว่าเห็นด้วยการสนทนาจบลง ความเจ็บเข้ามาแทนที่ ไม่มีการสร้างสรรค์หรือปรับเปลี่ยนความคิดใหม่อีก หากผู้สอนเก็บข้อมูลและวิเคราะห์ผลอย่างต่อเนื่อง จะทำให้ผู้สอนสามารถนำการเรียนรู้แบบเพื่อนช่วยเพื่อนมาปรับใช้ในการเรียนการสอนของตนได้อย่างดียิ่งขึ้น

References

- Bang Hyunhee. (2004). On the Potential of Group-Monitoring during Pronunciation Practice: Focusing on Changes in the Learner's Consciousness. *Japanese Language Education*, Volume 27, 129-143. (in Japanese)
- Bang Hyunhee. (2007). Collaborative Explanation Constructing in Pronunciation Peer Monitoring Activity: What Supports Collaborative Learning? *Journal of The Graduate School of Humanities and Sciences*, Volume 10, 55-65. Ochanomizu University, Japan. (in Japanese)
- Ikeda Reiko. (2000). An Analysis of Peer Response among Asian Students. *Journal of Japanese Language Takushoku University*, Volume 10, 47-55. (in Japanese)
- Ikeda Reiko and Tateoka Yoko. (2007). *Introduction to Peer Learning : For a Design of Creative Learning*. Tokyo: Hituzi Syobo. (in Japanese) แปลโดยผู้เขียน
- Ishibashi Reiko. (2002). *The Participation of the First Language in the Second Language Acquisition: From the Composition Production of the Japanese Learner*. Tokyo : Kazama Shobo. (in Japanese) แปลโดยผู้เขียน
- Kato Nobuhiko. (2008). The Class of Role-play Centered Conversation at the Basic Level : The Practice and Research to Aim to Make the Classroom to Develop Creative and Collaborative Activities. *Bulletin of the Japanese Language Education, The Japan Foundation, Bangkok*, Volume 5, 165-174. (in Japanese)
- Maeno Fumiyasu and Imuta Tsubasa. (2009). Making the Effective Group for Peer response: In Case of Thai Intermediate Learner. *Bulletin of the Japanese Language Education, The Japan Foundation, Bangkok*, Volume 6, 175-180. (in Japanese)

- Ohta, Amy Sander. (2001). *Second Language Acquisition Processes in the Classroom: Learning Japanese*. Mahwah, New Jersey: Lawrence Erlbaum Associates.
- Otake Keiji. (2007). Action Research of the Collaboration Learning in the Intermediate Class. *Bulletin of the Japanese Language Education, The Japan Foundation, Bangkok*, Volume 4, 171-180. (in Japanese) แปลโดยผู้เขียน
- Oxford, R. (1997). Cooperative Learning, Collaborative Learning and Interaction: Three Communicative Stands in the Language Classroom. *The Modern Language Journal*, Volume 81, 443-456.
- Saijo Miki. (2000). How Teachers can Help Students Develop Their Own Dialectical Processes When Writing Compositions. *Journal of Japanese Language Teaching*, Volume 105, 91-100. (in Japanese)
- Saito Michiyo. (1998). The Trial of the Reading Class that Utilized Pair Learning. *Bulletin of the Japanese Language Center, The Japan Foundation, Bangkok*, Volume 1, 97-107. (in Japanese) แปลโดยผู้เขียน
- Tanaka Nobuyuki. (2005). Chinese Students' Perceptions of Peer Response, and Suggestions for Improving the Technique. *Journal of Japanese Language Teaching*, Volume 126, 144-153. (in Japanese)
- Tanaka Nobuyuki and Kita Naomi. (1996). Student Beliefs about Writing in Japanese as a Second Language. *Bulletin of Hokuriku University*, Volume 20, 325-334. (in Japanese)
- Tateoka Yoko. (2001). Question and Problem-Solving Strategies in the Reading Process. *Journal of Japanese Language Teaching*, Volume 111, 66-75. (in Japanese)
- Tateoka Yoko. (2005). *From Reading Alone to Peer Reading: The Reading Process of the Japanese Learner and Interactive Collaboration Learning*. Kanagawa: Tokai University Press. (in Japanese) แปลโดยผู้เขียน
- Tateoka Yoko. (2006). Teacher Initiated and Collaborative Learning : Two Approaches in the Reading Comprehension Classroom. *Bulletin of the Foreign Student Education Center Tokai University*, Volume 26, 33-48. (in Japanese)
- Tokumaru Satoko. (1998). A Composition Exchange Project between Foreign University Students and Japanese University Students. *Journal of Japanese Language Teaching*, Volume 96, 166-177. (in Japanese)

Yataka Michiko. (2004). Influence of the Use of the First Language in the Planning Phase of Second Language Compositions. *Journal of Japanese Language Teaching*, Volume 121, 76-85. (in Japanese)

“มาตรฐานวิชาชีพครู”

http://images.wishswu.multiply.multiplycontent.com/attachment/0/RsGNJwoK_CqUAACVIDK01/มาตรฐานวิชาชีพครู.doc?nmid=53311245
[7July2010]